

Дронов поглянув навкруги. Ряди плугів бригада врізує в землю...

Світає... Над обрієм сонце, піднімаючись, розтоплює жирні хмари, а з низин підіймається молочний весняний туман.

Дронов спиняє коня на перехресті.

Йому здається, що це є те саме місце, де він спитав Наташу, де село. Він піднявся в сідлі.

Село й зараз лежало в густому тумані.

Дронов засміявся.

За туманами, за молочною млою тепер він ясно й чітко бачив обличчя села.

Кінець

ІВ. ПРОКУДА

Де рейки—важко паротяги,
І над землею спека чорна.
У грудях подих пилом тяжить,
Пахучий дим в обійми горне.
Іде вантаж, хвилини в'яже,
В грудях машини чорний стогін.
Навколо гул, міцніють м'язи,
І впевнено ступають ноги.
У праці скільки свіжих сил,
Палає радість і завзяття;
Котися ж гул до нових сіл,
Залий їх радостями свята.
Вгинайся від кроків день палкий!
Стелися шлях в безмежні грані.
Бригад ударних йдуть полки,
Палають в праці й соцзмаганні.

КОМСОМОЛЬЦЯМ-УДАРНИКАМ ДНІПРОБУДУ

Нових ударників вітаєм
Індустріяди первенців.
Хто гасло кинув: подолаєм!—
Ми, дніпробудівці, творці!
Хто перший мобілізувався
На клич ЦеКа ВеКаПебе,—
500 покласти тисяч взявся,
І світові рекорди б'є?
Хто показав зразок змагання?
До строку хто складав мости?
Хто зі станком зв'язав навчання?
— Ми, дніпробудівці, творці!!
Це я, це ти, це він, це всі ми,
Це кляса рапорт подав.
Це подолавши весни й зими
Йде комсомол і ВеКаПе!

Автор цього віршу — збиральниця, за-
раз висунена на культосвітню роботу

С. МАНДРІВНИЙ.

ОКСАНИНІ СТЕЖКИ

От-от осінь на двір надійде. Тоді пиши пропало, як поч-
нуться дощі, розм'якне чорнозем степний—не пройти, не про-
їхати.

— Дивись же,—казали Теслі в районі—темпи роботи треба
подвоїти й потроїти. З усіх сіл Вишневе найвідсталіше. Ось
тобі покажчики: хлібозаготівлі виконано замість 100 на 27%,
м'ясозаготівлі й того менше, кошти й збирати не починали.
Те, що зроблено, зроблено тільки деякими середняками та бід-
нотою. Решта дивиться на глитаїв, а глитаї майже нічого з

того, що їм належить, не виконують. Ткнули дещо, щоб очі місцевим опортуністам замазати, а більше, кажуть, немає. Пентюхи з тамтешніх керівників вуха розвісили—вірять. Активу в селі мало. Голову комнезаму за зв'язок із глитаями з роботи зняли. Тепер комнезамом член комуни керує. Лихо те, що комуна за сім верст від села, не завжди й голову комнезаму побачити можна. Партосередку й зовсім немає. Голова сільради бувалий. Господарство не абияке має й до глитаїв хилиться. Хоче, щоб так: і вашим і нашим. Щодня збори скликає, палкі промови за советську владу проголошує, а завдання ні з місця. Глитаї красномовство свого голови уважно слухають, насіння лузають і ніякої уваги на ту патяканину не звертають, тільки посміхаються. Приїдеш—побачиш. У всякім разі розколунай, що там заважає хлібозаготівлям і вживи найрішучіших заходів, щоб ліквідувати прорив. Крапка. Все. Щоб не забути... В роботі спирайся на комуну. Туди найліпші сили села відійшли: червоні партизани, біднота, середняки деякі. Виклич звідти бригаду, закріпи за селом і навколо бригади згуртуй усе, що є радянського в селі, а воно там є, тільки від села відірвалось, глитаї з цього скористалися і підпорядкували собі ціле село. Тепер вони та їхні прихильники всією справою орудують. Кого задобрили, кого залякали, а до своїх рук прибрали. Треба добре розшарувати, щоб відокремити радянське від глитайського. Помічників собі шукай серед тих, що з комунною зв'язки підтримують. Там жінки активні є, а серед них сестра голови комуни найактивніша. Оксаною зветься, член сільради, вона тебе поінформує. Наслідки твоєї роботи не тільки 100% виконання завдань, а й колгосп організований, або комуна поширена. Ясно?

— Розумію.

— Ну, рушай.

— Тесля рушила.

В такі одноманітно-сірі, затягнуті густою, холодною мжичкою з вітром-степняком осінні дні сиди й не вилазь із хати.

Та де там. Такий час надійшов, що й нещогода в хаті не вдержить. Дощ не дощ, вітер не вітер—працювати треба. То на станцію хліб вивозити сільрада мобілізує, то насіння перечищати. Ото кляті комуністи, їм що день, що ніч—усе однаково. Таку завірюху в селі підняли, більше ніж зимою в хуртовину. Темпи, кажуть! А на біса ті темпи, коли доброму господареві й відпочити ніколи.

З такими думками одноосібник Юхим одягнувся у теплий козушок, підперезався паском, наклав сояшника повні кишені, взяв у руки ціпок і почвалав до кооперації.

Під піддашшям кооперативного склепу, обпершись об мур, сиділа і стояла добра частина попідтинної суспільності села Вишневого. Чоловік із десятків. Хто стежить за тим, чи не привезуть бува до кооперації якогось краму нового, щоб зараз же приєднати до своїх старих запасів, хто просто за старою звичкою прийшов людського розуму послухати. До останніх і Юхим належав. Ця попідтинна суспільність у громадському житті свого села не абияку вагу має. А надто на голови тих, хто від нічого робити до гурту прибивається. Не при кожному новакові тут вільно язиками цвенькати. Уміють свої думки на припоні тримати, в захисний колір фарбувати та натяками чужакам у голови свою ідеологію втовкмачувати. Все залежить від обставин, часу й складу аудиторії. Щождо місця, то кооперативне піддашшя правило за легалізований клуб попідтинної суспільності. Обережним доводиться бути, бо є ще інша суспільність, та, що в комуні, в сільраді, в комнезамі, в сельбудинку тощо. Воно хоч і там своїх чимало, проте й звідти чужі є. Хоч і одного села, а беретися треба. Таких тут правил додержуються. Надто ж тепер, коли на село з приїздом Теслі впало стільки клопоту: хлібозаготівлі, м'ясозаготівлі, мобілізація коштів, готування до сівби, колективізація і, що найголовніше, це страшенне речення:

— Як клясу!

Ну й нищать, аж дрантя летить. І все та Тесля з Оксаною! Дві баби цілим селом порядкують.

Коли до гурту підійшов Юхим, йому поступилися місцем. Він свій. З ним усе говорити можна. То дарма, що його дружина Оксана член сільради. Тут знали, що сам Юхим не радий тому, що Оксана не така, як і всі жінки. Всім відомо, що Юхим живе не своїм, а людським розумом, що слова попідтинної суспільності йому більше важать, аніж власний розум та дружина. Коротше кажучи, свого обличчя Юхим не мав.

Перервана на якусь мить розмова розпочалася знову. Вічний царубок на селі в гаптованій сорочці, з підтоптаним обличчям—від гульби, горілки, безсонних ночей і нестримних бажань до селянських удів, молодиць і дівчат—керував розмовою.

— Що ж це,—звернувся він до Юхима,—твоя дружина так залютувала? Немов усіх господарів села по світу з торбами пустити хоче?—І, не чекаючи відповіді, почав ворушити думки своїх співників критикою місцевих порядків:—Ну й повелось, дві жінки цілим селом заправляють. Тесля в сільраді, Оксана поза сільрадою. З бригадою господарства хазяїнів ліквідує. Тесля та хитра, не даремно єврейского кодла, комуністка. Сама в сільраді сидить, тільки наставляє, а Оксана виконує. Дурна. Чужими руками печену картоплю з золи тягає. А для кого?

— Оксана теж член сільради,—глузливо піддакнув з обличчям пацюка приятель сорочкогаптованого.

— Ні, ти серйозно, Юхиме, щось подумай собі,—в голосі сорочкогаптованого забриніли погроза,—жодна людина в селі не притискує так господарів, як це твоя Оксана робить. Хліб викачувати вона, борги стягати—теж вона, красти хазяїнів як класу ліквідувати—знову вона. Що ж це таке? Ані голова сільради, ані сама сільрада, ані навіть уповноважена Тесля так хвоста не підкручує, як Оксана. Як прийде до кого на подвір'я з ордою, що бригадою зветься, все до цурки ліквідує або викачає. Ні мужичими погрозами, ні жіночими благаннями, нічим не візьмеш. Стоїть і порядкує, брови насу-

пить, очі блищать, лице палає... Підійти моторошно. Прямо тобі прокурор, а не баба.

— А ви хоробрі, там де вас бояться,—зневажливо зауважив кооперативний сторож, інвалід японської війни: він теж знічев'я сидів коло гурту й палив люльку. Та він член профспілки й свідомість більшу мав, хоч і підкорявся місцевим звичаям, тобто мовчав, що б не почув,—тільки цикнути на вас, то зараз же й поховаєтесь. Парубки! Вояки!—На цім зауваженні він знову замовк і зануривсь у нікому невідомі думки старого бурлаки.

А сорочкогаптований вів своє далі:

— Буває хтось із виконавців затримується, або захоче непомітно залишити щось хазяїнові, так вона на нього так подивиться... Сердега й очі додолу спустить. Робить те, що вона накаже, та мовчки лається.

— Відшить би її—флегматично запропонувала пацюкова мордочка.

При цих словах Юхим здригнувся, підвів голову, знову похилив і знову мовчки слухав, довбаючи землю палицею. Те, як поплюжили його дружину, члена сільради, активного робітника на цілий район, його мало турбувало. Він сам був злий на неї, що вона не така, як інші, що через неї йому від приятелів проходу немає. Був злий та безсилий. Ні тут, ні в сільраді робити нічого не міг. Своє надолужував удома.

Сорочкогаптований і сам добре знав, як робиться те, що запропонував його побратим на гульбищах. Та одна згадка, що в Оксани крім байдужого чоловіка є ще зовсім не байдужий брат, який одним помахом бича бугая з ніг збиває, відбивала всяке бажання до випробуваного всіма хазяїнами за собою позбуватися непевних людей, які стояли «на перешкоді». Глитаї сільські Оксаниного брата з громадянської війни добре пам'ятали. Гуляв, аж курява йшла! Багатьом глитаєм за шкуру сала позаливав. Спробували були тоді ще за брата на Оксані відігратись—та закаялись. Декому здорово дошкулив, а декого і просто тяди відправив, звідки не повертаються. Вто-

монився як комуну організував та господарством керувати став. З того часу й на село рідко показується. Спробуй піді-
зачеши його сеструню.

При цих думках у сорочкогаптованого аж в роті пересо-
хло. Він ковтнув повітря, облизав язиком засохлі губи, бру-
дно вилаявся й з докором промовив до похмурого Юхима:

— Ну, й зв'язався ж ти з кодіом, що брат, що сестра. На
одній гілляці повісь, одне одного не переважать. Хоч би по-
вчив її сам?

— А що ж я зроблю?—мамулувати відповів Юхим, підво-
дячи голову.—Свого розуму не вставляю. Вчив та не допо-
магає.

— Та де він візьме того розуму, коли в нього й у самого
не вистачає,—з презирством обізвався інвалід-бурлака.

— І то правда—задеркувати підхонив пацюкуватий пару-
бок—це ж таке телятко, що Оксана тільки оком моргне, так
він і горошком розсиплеться. Красуню жінку має!

Сорочкогаптований зрозумів натяк свого приятеля.

— А хіба вона до нього тільки моргає?

— Невже?

— Атож... Звісно до наших сільських не моргне, а до тих,
що з району—скільки завгодно!

— Що ж це ти, Юхиме, дивишся?

— А хіба він доглядить, коли вона до брата на хутір го-
стювати їздить?

— К-о-м-у-н-а-!

Ці слова наповнювали Юхима люттю, але нічого глузли-
вому товариству зробити не міг. Мовчав, бо сам ревнував Ок-
сану до першого-ліпшого стовба придорожного. Та й не хо-
тів відповідати, щоб не підлити масла у вогонь. А попідтинна
суспільність ще більше розпалилася.

— Недарма ж вона так старається—підморгнула пацюкова
мордочка.

— Що й казати—вдень на гармані та по коморах, а вночі
на ліжку з районovими.

- Вислужитись хоче!
- Ста-а-арається!
- Достарається, доки на щось не нарветься.
- К-р-а-с-и-в-а-я!

Не знати, доки б тривало це глузування, якби не кооперативний інвалід, що своїми словами повернув увагу попідтинної суспільності на інше.

— Хе!—презирливо процідив він крізь зуби.—Розумні голови з осялячими вухами. Тільки цвенькати вмієте, а як до діла, то, підкрутивши хвоста, під ворота. Дивіться, он Оксана з бригадою знову пішла,—ткнув він уперед простягнутою в руці люлькою.

Вдалині за трое гін переходила вулицю група селян, серед яких бадьорим кроком ішла Оксана, член сільради, Юхимова дружина.

- А куди це вони?—здивувалися в гурті.
- Певно до Герасима.
- Ага, це до того, що п'ятсот пудів не хоче вивозити й двісті карбованців боргу не сплачує.
- Та ні до кого ж іншого!
- А що???

Усім у голові блимнула гадка про себе й своє господарство... Поволі гурт став розходитись. Юхим мовчки сидів на камені, похнюпивши голову. Бурлака сторож презирливо посміхався.

Оксана раділа, коли вдавався день добрий і її бригада виконувала повнотою денне завдання сільради. Тоді ходила весела та бадьора. Вона залюбки та з охотою вдень і вночі працювала, організуючи червоні валки, чистила насіння, мобілізувала кошти... А коли якийсь глитай ставав на перешкоді й чинив опір, Оксана добровільно покладала на себе обов'язок здійснювати постанову сільради про конфіскацію, продаж майна або цілковиту ліквідацію клясового ворога. Не легка це

штука. Не кожен на це погодиться, особливо з місцевих. Та Оксана не з полохливих. Клясова ненависть до глитаїв зародилась в її свідомості, ще коли вона підлітком поневірялася з братом по паймах. Брат в підпасках, сестра в служницях. Їх лихо таке ж, як й недоля багатьох наймитів. Зародилась лють до ворога в дитинстві, зросла у вирі громадянської війни й гартування в голодні роки, коли ікла глитаїв вишкірилися, хижіше, ніж пазурі смерти. Смерти Оксана не боялася, хоч і лякали нею. Дивилась вона смерті у вічі, коли малою дівчинкою пухла з голоду, сміялася з беззубої, коли допомагала братові та його червонопартизанському загоні, не лякалась, коли люди з голоду мерли, як мухи з холоду, коли самій доводилося лободою та щавелем годуватись, не злякається й тепер, розглитаючи найзапекліших сільських глитаїв. Ні загрози глитаїв, ні благання глитаїв, ніщо не в силі було примусити Оксану послабити клясову пильність й виявити в будь-чім жалість до глитаїв. Вона завжди казала:

— Так, як нас вони жаліли, коли по світу з торбами пускали, коли собаками цькували нас, як пухли ми з голоду під тинами їхніми, так і ми не жалітимемо їх. Тепер ми квити будемо.

Дивлячись, як вона працювала з бригадою, як поводитися з глитаями, навіть старі партизани-незаможники казали:

— Одчайдушна жінка.

Коли ж день видавався такий, що не можна було відшукати схованого глитаєм хліба і плян залишався невиконаний, Оксана ходила невесела.

Тож і зараз, сидючи в сільраді, вона з запалом розповідала уповноваженій Теслі, як її бригада виконувала сьогодні операційне завдання—ліквідацію одного з найзаможніших глитаїв села.

У сільраді крім Оксани й Теслі нікого не було. У вікно заглядала глупа ніч. Вже минула північ. Всі порозходились, тільки вони вдвох забарились. Уповноважений райвиконкому Тесля переглядала принесену сьогодні кореспонденцію з рай-

ону. Удень та звечора за клопотом не було часу розглянути. Вона сперлася над брудним канцелярським столом, заллятим чернилом, заляженим жиром, землею й потом сотень і тисяч ліктів, грудей, тулубів, що обпиралися на нього протягом багатьох років. Лямпа похмуро освітлювала ці дві жіночі постаті, схилені над столом. Одна з них відібрала з пачки одного листа, радісно посміхнулася й, не розпечатавши, відклала осторонь. Лише промовила:

— Від Сімки,—і, щоб було ясніше, додала,—від чоловіка. Потому взялася читати офіційні листи з району.

Це була молода жінка, років двадцяти п'яти. Низька на зріст, але добре складена, здоров'я так і папить від неї. З-під розстебнутого коміра юнгінтурмовки виглядає тонка шкіра, засмажена степовим сонцем. Кров мало не бризне крізь пішуру. Певно добре загартувалася влітку на сонці, із села в село степами блукаючи. Тіло так насичене сонцем, здоров'ям і молодістю, що близько підступитись не можна. Від палючого подиху тіла в чоловіків голова починає обертати й ніздрі роздимаються. От обличчя хіба було незвичайне. Таке ж кругле, широке, як і всі форми тіла, воно як і тіло було засмажене сонцем. Широкі вилиці надавали їй вираз упертості, завжди заклопотані очі виблискували емаллю білків та невеличкими чорними чоловічками. Невеликий ніс, цунцові губенята маленького рота доповнювали портрет Теслі. Коли розмовляла, горішня губа лізла догори й відкривала смугу крупних міцних білих зубів. Хвилясте досиня-чорне стрижене волосся м'яко обіймало голову.

Друга співрозмовниця була Оксана. Рух руки, нахил голови свідчили про енергійність її та рішучість. Лице папило завзяттям та все ж, ні приплив крові, ні чадний світ лампи не могли сховати білість її обличчя, чорнооксамитові вії та брови оздоблювали чорні очі і біле лице степнячки. Це була краса вигодована лихом. В боротьбі з голодом, холодом, марудною працею не змарніло лице. Краса перемогла й як переможець була самоцвітами всіх рис Оксаниного обличчя. Тільки

руки мужички. Ні, це руки наймички, які годинами в холодній воді взимку мерзли, кізяки місили, диких коней гнуздали, лантухи тягали, снопи в'язали і безліч іншої роботи переробили. Тим то й міцні вони як криця. Червоні та порепані. Проте, не порепана рука не стиснула б такого енергійного кулака й не розрубувала б ним повітря, вколючучи гвіздки стола глибше, ніж їх забив молоток.

— Ну й задала ж нам робота дрижака сьогодні. Аж я вже почала побоюватись. Хоч і не виказувала цього.

Тесля підвела голову від райвиконкомівського обіжника, зупинилася пальцем на слові «посилити» і з цікавістю спитала:

— А що?

— Хитрі, чортові глитаї. Провели роботу, щоб ніхто не купував майна конфіскованого. Ще до початку авкціону мені донесли, що ніхто не купуватиме. Барахло, кажуть, ще так сяк, а реманент нізащо. Все одно, мовляв, не бути хазіями. Того ж то вони такі веселі, глитаї,—подумала я собі. Тільки дідька лисого, і я не піддамся... А в самій кошці всередині шкрябають. А що як і справді не купуватимуть?... Що тоді робити?

— Авкціон відкласти. У районі на базарі продамо.

— Не годиться,—рука Оксани стукнула по столі,—авторитет підірвуть. Ліквідувати тут треба, щоб все село в цьому участь брало, от тоді наше візьме. А вивезти... Так глитаєм це на руку. Всіма селами, хуторами, звістку порозносять, мовляв, хто й зна куди й для чого вивозять.

— Правильно.

— Я ж і кажу,—ствердила Оксана,—отож виконавці моєї бригади речі до продажу готують, а я дивлюсь та непокоюсь. А що як не куплять?.. Глитаї та їхні приятелі по боках стоять, цигарки покурюють та таємничо посміхаються. Це мене найбільше розлютило. Ну, думаю, час уже й починати.

— Продавати з коня почали, оголосили ціну. Всі стоять і мовчки дивляться. Очі усім аж блищать, заavidки беруть, ко-

му кінь дістанеться. Там такий жеребець расовий, що на нього не тільки наше село оком накинуло. Раз питаю—мовчать. Вдруге—ніхто не озивається. Ну, думаю, провалились... Ба-рахло все розпродали, а реманент і коня ніхто чіпати не хоче.

Оксана замислилась на деяку мить, мов думками перенеслася в обставини аукціону. А потім раптово посміхнулася й уперто промовила:

— А все таки на наше вийшло. З'їли коржа глитаї. То сміялися, а потім губу прикусили.

Тесля знову відірвалася від читання обіжників.

— Хто ж купив?

— Комуна купила. Майже все майно закупила. Як почав комунський делегат прицінюватись, так глитаї забігали, мов опечені. Почали були своїх підсилати, щоб перехопити, перекупити... Нічого не вийшло! Все комуні дігалося.

— Правильно,—ще раз ствердила Тесля.

Утома своє брала. Психічне піднесення вдень, коли скрізь кипіла робота, заступала втома. Тесля позіхнула, витягла догори потерпілі руки. Оксана теж не втрималась і собі солодко потяглася. З цього обидві розсміялися, й одна до одної промовили:

— Час відпочити.

— Гайда додому!

— Оце ще тільки листа прочитаю, зараз і підемо.

Оксана знову присіла на ослоні. Тесля розірвала конверта і почала вголос читати. Оксана широко відкритими очима дивилась за тим, як рухались Теслині губи, складаючи привітні речення від любого чоловіка. Що далі Тесля читала, то більше змінювались обличчя й настрої Оксани. З жалібного спостереження за читанням вона мов замкнулася в собі. Певно щось вразило її болоче місце. Проте, жадним рухом вона цього не виявила. А захоплена листом Тесля теж нічого не помічала.

Життя й праця зблизили цих двох жінок. Хоч зовні й помітна була різниця й віком, і станом, і освітою між молодшою освіченою комунаркою Теслею та малописьменною селян-

кою Оксаною. Все ж їх зближували й тягли одне до одного спільна праця й зацікавленість. Оксачі Тесля подобалась як добрий чулий товариш та ще й жінка, добра робітниця, що вміла обстоювати інтереси бідноти, за які йшла й Оксана. Мала Оксана про що розповісти Теслі, та не завжди все казала. Соромилась часто. Нерівність стану якось соромила. Чи ж зрозуміє її, просту селянку, ця хоч і близька жінка, але все ж таки освічена комуністка й уповноважена. Особливо останнє.

А Тесля в Оксані не аби якого помічника мала. Такий бойовий дух, таку бідняцьку свідомість вона мало в кого з жінок бачила. Це її інтригувало й тягло ближче до Оксани, щоб ще краще познайомитись. Досі Тесля ночувала де доведеться, а сьогодні Оксана запросила її до себе.

Було вже пізно, коли вони обоє вийшли з сільради й пішли до Оксаниної хати. В хаті ще горіло світло. Рипнули двері, й Тесля зайшла слідом за Оксаною в бідну, але теплу й чепурно прибрану кімнату.

На Теслин «добрий вечір» Юхим непривітно буркнув шось собі під ніс. Тесля не звернула на це ніякої уваги. Зате на Оксану непривітність чоловіка справила прикре вражіння. Щоб так недоброзичливо ставитись до її приятельок?.. Та що ж чекати від нього... Відома ж бо річ—мурмило та й годі!

Напшвидку прибравши на стіл хліб, сіль, полумиски з борщем, Оксана запросила гостю вечеряти. Повечеряли мовчки. Мовчки й спати почали вкладатися. Тесля хотіла ще поговорити трохи з господаркою, та зачула нечленоподільне мурмотіння Оксаниного чоловіка, яке зводилось до того, що «в кооперації гасу не докупишся». А й краще,—вирішила Тесля,—лягти та відпочити. На завтра сил набратись. Вже мабуть запізно. Та яке ж то завтра, коли зараз друга година ночі? Це викликало легку посмішку самої до себе. Почала збиратись на ніч. Очі з бажанням дивились на вкритий чистою рядниною добрий ворох соломи, розстеленої на підлозі турботливою господаркою. Вкриватися Тесля мала власною теплою ковдрою.

Ще з дому захопила. До закінчення завдання уповноважений не може повертатися з села до району. М'яка солома, чиста ряднина, добра подушка й тепла ковдра викликали в Теслі бажання швидше роздягтись, пірнути в ліжко, вкритися з головою теплою ковдрою й віддатись в обійми химерних думок, що обгорнуть голову спогадами про любого чоловіка. Він там десь далеко, в самій столиці. Тільки й є час згадати про нього, коли спати лягаєш. Роботи по горло, іноді й листа від нього прочитати ніколи. А листи ці щоразу бадьорять настрій, наповнюють голову свідомістю подій, а часом викликають солодкі почуття, що від них м'яко робиться молодому пружкому тілу. Зігрітись і заснути.

Погасили світло. В пітьмі чутно було, як подружжя укладалося на вузенькому ліжкові між піччю та стінкою. На мить стало тихо. Коли крізь дрімоту Тесля почула, що хтось притамовано схлипує. Немов ображена дитина. Певна це Оксана... Але чого? А може то крізь сон так здається? Та ні. Звідтам, де містилося ліжко, зачулося легке шамотіння, за яким аж ніяк не можна було догадатись, яка причина тихенького плачу. Жіноче чуття дещо підказувало Теслі, але вона непевна була своїх здогадів. Про всякий випадок крізь сон запропону вала:

— Оксано, може вам тісно або холодно, то гайда до мене під ковдру.

Схлипування й шарудіння змовкли. Відповіді не було. Хотіла ще щось сказати, та язик не слухався. Молоде тіло попливло в приємній м'якості відпочинку. Дрімота розгортала екран підсвідомого. На екрані виникали малюнки з листів чоловіка про життя столиці... Учення... Лекції... Книги. Ось велика книга насунулась на неї своїми літерами. Літери живуть, ростуть, збільшуються. Все більше й більше, коливаються то в один бік, то в другий. Та то вже не літери, а натовп людей... Мітинг, промова. Прапори. Музика, і вона серед натовпу. Ось хтось простяг руку і бере її за плече. Дужче...

і... Тесля відчула, що хтось лізе до неї під ковдру, та мацає руками.

Жіноче почуття одразу прогнало сон, а свідомість кому-нара згадала про фронтову небезпеку з боку ворога-глитая. Рука намацала невеличкого бравнінга, що лежав коло грудей. Пальці стиснули крицевий подарунок чоловіка.

— Хто це?

— Це я,—Оксана. Не лякайтесь.

Було ще темно. Чоловіка в хаті вже не було. Тесля посу-нулась трохи, даючи поруч себе місце своїй приятельці. Та вся дрібно тремтіла.

— Що з вами? В чім справа. Заспокойтеся,—затурбувала-ся Тесля.

Оксана, пригорнувшись до Теслі, крізь сльози розповіла їй сумну історію. Перед Теслею розгорнулась трагедія Оксаниного особистого життя.

Не годувала мати Оксану бубликами змалечку, не часту-вав і батько своїми пестопами, не було кому забороняти їй з хлопцями гуляти. Одне слово—сирота. Одна надія на брата, так і той не завжди міг захистити, а надто як у Червону Ар-мію пішов. Всі хотіли скористатися з її тіла дівочого. Тільки пазурі молоді їй врятовували. Відбиватись добре вміла та вже не сила робилося. Зберегла себе дівчиною. За Юхима голодних років заміж пішла, коли брата на селі не було. Тим і прива-бив її, що чесний шлюб та бідняцьке хазяйство запропону-вав,—бо хто ж візьме наймичку? Пристала вона на Юхимове залицяння. Дякувала йому та шанувала. Але не дуже вели-кого щастя зазнала Оксана від шлюбу. Почав бити її чи не щодня лютим довгим бовм. Завжди синці й пухирі з тіла не сходили. Згущався й з тіла й з душі. Одразу ж на другий день після весілля з ревнощів бити почав. Лише відколи її на члена сілради обрано—бити перестав. Боявся. Ще відпо-відати доведеться. Проте, своє вночі надолужував—в ліжку. Коли роздягнись Оксана лягала відпочивати від марудної ден-

ної праці, до неї простягались брудні руки чоловіка, цупко хапали її, і крізь гарячий подих чулося брутальне:

— Повернись.

Слухняно поверталася. Він брав її і як використану річ відсував від себе геть. Не дозволяв навіть одною ковдрою вкритися. Зібгавшись, як котеня, молода жінка засинала настороженим сном. Холод остужував тіло, яке починало дрібно дрижати. Ковдру не можна з чоловіка на себе напнути. Розгнівається. Залізти під ковдру, міцно притиснутись, пригорнутись до нього теж річ неможлива. Зробити так, це значить дістати доброго стусана й одлетіти на край ліжка або на підлогу, якщо не вдержишся. Бо хіба ж можна заважати чоловікові спати? Не смій і сама до нього приголубитись, бо зрозуміє це, як підлабузнювання за щось наковзне. Не довіряв він Оксані. Він був негарний і завжди думав, що дружина зраджує його. Навіть коли й до нього горнеться, то це тому, що не він, а хтось інший розворушив її жіночі почуття. Так за десять років спільного життя жадної ласки, жадного поцілунка від чоловіка. Ніколи не пригорне, не приголубить.

Іноді, заснувши звечора, крізь сон відчувала на собі тиск його коліна. Будив її і знову примушував віддаватись. Мов якась річ, а не людина. Не питає, чи хоче вона того, чи не хоче. Примушував робити огидні вправи. Плакала, пручалася—не допомагало. Розлютований такою зневагою до його вимог, він щипав до синців, до крові її молоде, повне соків життя тіло.

От і зараз. Всю ніч мучив. Хтось наговорив йому, що дружина його з іншим кохається. Навіть віддається на стороні. І заразилася від когось. Знеслилив вкрай тими муками. Все вимагає, щоб від лікаря довідку добула. Жіночий сором, людська образа, а тут ще від чоловіка замість підтримки катування. Треба йти, а далеко. Це ж він давно вже встав, запряг коня і поїхав з приятелями на базар. Прохала, щоб і її взяв, довіз до лікаря. Не схотів. Відмовився.

— Піди раніш—каже—доведи, що ти не винна, а то через тебе мені сором з приятелями їхати.

Доведеться йти пішки лікаревої довідки добувати.

— Не ходіть!

Обурена до люті Тесля почала умовляти Оксану не ходити. Притягти чоловіка до відповідальності, подати заяву до суду, розлучитись із ним. Вона намалювала перед нею цілу гору перспектив кращого життя. Вона вимагала від неї, щоб та, як активна селянка, провчила свого чоловіка. Але Оксана тихо відмовила:

— Ні, я піду. Добуду довідку, а там видно буде... Але се бе не дам скривдити. Довідка, так довідка! Але таки доведу,— уперто підкреслила останнє слово.—Розлучатись не допомагає. Розлучались. Я йшла до брата, а потім знову на старе обертається. Днів зо три поживе без мене, а потім приходить, перепрошує, знову повертаюсь. Брат хоч і не пускає від себе, та я сама розумію, що не можу в нього сидіти. В нього своя родина—жінка, діти.

— Так він же в комуні.

— Та й він так казав. Не ходи, каже, залишайся в комуні. Проте, не сила була. Як старе забувалося, тягло назад додому, до господарства, до чоловіка... А потім знов те ж саме.

— Ні. Цьому треба покласти край!—рішуче вимовила Тесля.

На дворі почало світати. Вони обоє встали, одяглись, поснідали й пішли. Тесля в сільраду, а Оксана в район добувати довідку.

Покликаний до сільради Юхим сидів перед головою сільради, кремезним братом Оксани та Теслею.

— Як тобі не соромно—заганяла його на слизьке Тесля.—Чи тобі позакладали чи повилазило? Це усе штуки глитая. Це ж вони про неї чутки ширять, знеславлюють, авторитет її підривають, щоб із сільради її вижити, бо вона, а не хто інший

з усього села найкраще працює в сільраді. Через те, що вона їх розглітає, вони хочуть помститися на ній.

Схиливши низько кошлату голову, Юхим уперто боронив своє.

— Ну то хай не працює в сільраді... Ніхто й не чіплятиметься... Хай буде така, як і всі жінки.

Притиснутий до краю, він дав обіцянку:—дружини не чіпати й громадській праці її не заважати. Боявся влади, як грому й блискавки.

На цей час в сільраду увійшла Оксана стомлена з дороги. Вона поклала на стіл перед братом лікарєву довідку. Там значилося, що вона цілком здорова. Брат прочитав, простягнув довідку Юхимові й спитав:

— Що ти на це скажеш?

Чи то ображений з такого втручання в його родинні справи, чи то йому й довідки було замало, Юхим сердито звернувся до дружини:

— Ти мені знайди тих, хто базікає, й їх до права притягай, а не мене. Поклади цьому край, щоб мене не знеславлювали, не поплюжили... Знати не знаю. Інакше ти мені не жінка!

— Ну, це вже дзуськи,—підвівся брат,—ні вона тобі не жінка, а ти їй не чоловік. Та тільки кажу тобі, Юхиме, що мозки твої здорово засмічені глутайським мотлохом. А ти ж бідняк. Прочистити їх треба. Та часу зараз немає з тобою валандатись. Почекаємо, може сам розуму дійдеш... Поїхали, се-стро, в комуну,—закінчив він, звертаючись до Оксани.

Голова ніяково розвів руками. Ото халепа в його сільраді! Тесля розпитувала Оксану про подорож до району. Та розповідала, як вона то пішки, то кіньми дісталася району, щоб добути довідку. Остання вимога її чоловіка обурила її до краю. Вона зрозуміла, що так як зараз вона з ним жити не зможе. Теслі вона передала з району пакунок. В конверті лежав відклик уповноваженого з хлібозаготівель. За якихось десять днів село за керівництвом сільради й Теслі та за участю бри-

гад Оксани виконало пляни повністю. Треба було повертатись назад до району. До нових сіл, до ліквідації проривів.

Всі трое: Оксана, Тесля й голова комуні пішли надвір. На дворі стояли комунівські коні, запряжені в тачанку.

Юхим залишився в сільраді з головою. Він чекав, поки Оксана проводить брата й повернеться назад, щоб разом іти до дому. За дверима затарахтіли колеса комунівської тачанки. Юхим глянув у вікно, сіпнувся був до дверей і заляк.

Оксана назад не повернулась.

— До Юхима тобі не повертатися,—казав брат Оксані.— Чого тобі треба? Живи тут в комуні й працюй. Ось більша частина села до нас пристає й ти заразом. А такого чоловіка, як Юхим—скільки завгодно!

— І то правда,—підтримала Тесля.

Але Оксана мовчки думала свою думку. Сумнів знов опанував її. Чи не доведеться назад повертатись. Хороші вони люди,—думала Оксана, і лице її радісно посміхалось. І Тесля хороша і брат. Та не до мене їм. Сьогодні поцікавились, а завтра забудуть. Завтра знову я сама мушу розв'язувати це старе болюче питання. Не з братом же мені жити й не з Теслею. А Юхим певно знову почне перепрошувати, що тоді, хто порадить? У брата свої справи, у Теслі свої. Ті справи важливіші за мої особисті. Там колективізація, хлібозаготівлі, глутая ліквідують, а тут якась Оксана з своїм особистим життям лізе. Кому це цікаво?

Від цих думок Оксані робилось сумно й прикро.

Нема в них часу та й кому охота цікавитись, що деє в далекім кутку степового села живе Оксана, яка всією душею рветься до нових людей, до таких, як брат її, як Тесля. Вона до них поривається, та вони її мало помічають і не завжди допомагають, щоб з минулим розквитатись.

От і Тесля, хороша жінка. Шкода розставатись з нею. Так здружились, вік працювала б разом і веселою була. А чи приїхала вона в це село допомогти їй, Оксані, і іншим багатьом Оксанам перебороти своє хатнє лихо? Ні. Якби не хлібозаго-

Оп. Шпигоцький», до питання про літературні симпатії (ст. 55) та літературні традиції. Не будемо вже тут нагадувати Плехановської трактовки впливів, бо для формалістів це не є авторитет, але все ж таки зводити до лише стилістики, це вже занадто, а якраз підкреслюється, що Шпигоцький «відав очевидну перевагу польському поету проти Пушкіна, твори якого ледве чи могли йому імпонувати своєю *стилістичною* зрівноваженістю класичної й романтичної традиції (ст. 55). Ось спрощено-формалістичне трактування теорії впливів, коли забувається зовсім соц.екон. зумовленість. Подаючи уваги до техніки сонету, не з свого досліду, а з поезики Л. Гросмана, автор а ні словечком не згадує про можливість коментувати появу сонету в соціологічному розрізі, лише підкреслює, що за наших часів «сонет доходить своєї довершеності формальної в роботі наших неоклясиків» (ст. 61)—та й поготів.

Те ж проробляє автор, коли бере й розглядає баладу, він бере її поза добою й стилем, розглядаючи еволюцію балади абстрактної, балади взагалі, а не балади за певної доби і в певному стилі, що відіграє ту чи іншу соціальну функцію.

Взагалі у дослідника помітна тенденція розглядати один якийсь бік чи навіть компонент художнього доробку письменникового, а це викривляє загальне суцільне розуміння. Отже в статті «Левко Боровиковський — як поет романтик», дослідник ставить завдання начебто дати цілий літературний портрет, але одразу ж в підзаголовкові обумовлює—«матеріали до літ. характеристики». І зводячи основну зміну й боротьбу до боротьби поколінь, обмежується увагами статистично-документального порядку, зовсім не даючи соціальних підоснов творчості Боровиковського.

Розгляд дальших робіт ще посилив би основні висловлені тут думки, але нам здається, що вже на підставі поданого матеріялу треба зробити такі висновки:

Робота А. П. Шамрая є яскравий вияв запізнілого епігонства від російського формалізму на українському ґрунті, його ідеалістичних позицій, що їх не може прикрити навіть згадка про соц. фактори тощо. Немає й натяку на розуміння тих завдань, що ставить перед дослідником наша доба. Фактично це є виступ буржуазно-ідеалістичного літературознавства, що прикривається науковістю й документалізмом. Отже перед дослідником стоїть питання глибокої й серйозної перевірки своїх шкідливих ідеалістичних поглядів. Ми починали

з загострення питання про боротьбу з буржуазним та псевдо-марксистським літературознавством і потреби розгорнутої участі в цій роботі секції критиків ВУСПП, зілюстрували виявами ворожих концепцій на конкретному прикладі. Час бо й на цій ділянці викрити всю гниль буржуазного, анти-марксистського літературознавства й почати розгорнуту, систематичну працю навколо перегляду та критики робіт українських літературознавців. Адже на цьому матеріалі виховується й формується молодь.

Треба здійснювати директиви партз'їзду про розгорнутий наступ особливо, коли замість визначення й переоцінки своїх позицій, автори гадають, очевидно, що їх методологічні позиції є позиціями наукового літературознавства. Викрити їх псевдонауковість, широко застосувати методу діалектичного матеріалізму до конкретних завдань літературознавства, поряд з викриттям помилкових та шкідливих концепцій буржуазних літературознавців, дати й свої роботи з історії літератури, — ось завдання часу.

Лише в боротьбі з ворожими методологіями загартовується й зростає, міцніє єдино-наукова методологія діалектичного матеріалізму в її конкретному застосуванні до окремих наук.

БІБЛЮГРАФІЯ

Ст. КРИЖАНІВСЬКИЙ.—«Енергія». Поезії. Вид. «Молодий Більшовик», 1930 р. стор. 41. Ціна 70 коп.

Дмитро ЧЕПУРНИЙ.—«Земля» Поезії. ДВУ. 1930 р. Стор. 47. Ціна 60 коп.

В першій збірці віршів, Степана Крижанівського, досить виразно акцентовано захоплення молодого поета насамперед **романтикою соціалістичного будівництва**. Не зважаючи на те, що у віршах, які ввійшли до «Енергії», ми виявляємо чималу кількість суто **реалістичних описів** (не кажучи вже про наявність суто **натуралістичних деталей**), усе ж стильові шукання Степана Крижанівського йдуть покищо переважно в царині **революційної романтики**. При цім (слід відразу ж відзначити) у нашого автора є чимало властивих білльшости романтиків радянської поезії **ідеологічних та ідейно-тематичних зривів**.

«Енергію» розбито на чотири відділи. Першого вірша «Молоднякові» не можна не навести тут цілком, бо він являє собою мало не **найчіткіший** твір Крижанівського:

В ясклому колі фліртувань
В дилігу робіт стоять:
Застиглі сили кіловат—
Есхар і Дніпрельєстан.
Та визначено наперед
Потужність, що тепер в потенції,
І ось уже надходить день цей
Коли досягнем меж і мет.
Так всі ми теж—в літах зростання,
Над берегом ясних заток,
Щоби зрости й сказати востаннє:
Потові ми.

Включайте ток ¹ (3 стор.).

На жаль, шевність і невдозначна спрямованість висловлених тут думок не набувають дальшого розвитку в більшості віршів книжки Крижанівського. В решті віршів першого відділу є навіть, як було вже сказано, серйозні зриви. Наприклад, у вірші—«Одипуміля мелодії при-муса» ми читаємо:

Таже давно.

так давно я із Харкова
не виїздив.

Почуваю щодня

ніби простору стало замало.

Кличуть рейки довіг...

Не зовіть!

Не тревожь мене, тимо,

У мене нездані зачоти.

Часом вузько стає

у зазначенім полі орбіт

І тоді пишу вірші (5 стор.)

Підкреслені останні рядки можна було б трактувати як буржуазне «заперечення дійсності». Ми цього, звичайно, не робимо і розглядаємо їх як ідеологічний зрив поета комсомольця, що працює в бойовій літе-
ратурній комсомольській організації.

Відмінно від першого відділу, що має загальний, декларативно «напря́мний» характер—другий відділ тематично цілком **конкретний**, і може саме ця конкретність робить його **в основному прийнятним** для масового читача. У віршах, зміщених у цьому відділі, вдало, а **іноді навіть більш ніж вдало** сполучаються морська й індустріальні теми. Автор, очевидно, добре знає побут великого індустріального портового міста. Щоправда,

¹ Підкреслення тут і нижче в усіх цитатах мої—Г. Г.

не можна не звернути уваги на те, що й тут з цілком зрозумілих причин не обійшлося без **хиб**. Є вони і в віршах про море, і в віршах про завод. Так, розповідаючи про своє перебування на пароплаві, Крижанівський вважає за потрібне віддаватися принаймні **зовсім недоречним роздумам**:

Недокурена цигарка,
Бурштинова вод безодня.

Де і хто

Я буду завтра

Пасажир НН—сьогодні (11 стор).

Або описуючи завод, Крижанівський так **естетсько-містично змальовує дим**:

Димить завод... Дим над обрієм тана,

Тана мереживом дивних уяв

(Хтось може дим цей навіки прокляв)

Ген розп'явся в завісі туманній—

Димить завод (17 стор.)

Безперечно, що загалом «Енергія» говорить про серйозні літературні можливості молодого поета. Саме тому ми і досі і далі при розгляді зупиняємося переважно на **негативному**. А це негативне є не тільки в першій, а й в другій половині книжки. Обминаючи такий суто **індивідуалістичний** вірш, як «Запізніла лірика», зупиняємося на «Провінції», що трактує серед інших питань питання **творчості**. За епіграф до цього вірша Крижанівський взяв свої такі невизначні, очевидно, спеціально для цього «вищадку» написані рядки:

Це емоцій моїх—тонкі вібрації

Відповіли: «коли зацвітуть акації».

Але й тепер, як раніш, без чванства

Я скажу, що ненавиджу всяке міщанство.

(30 стор.)

Зате сам вірш більш, ніж виразний. **Не по-марксистському** трактуючи проблему пролетарської столиці і так званої провінції (доречі за останні роки ця проблема перестала бути проблемою, особливо в зв'язку з **районуванням**), він «провінцію» розглядає як резиденцію міщанства, що до нього ставить **інвективу**, підну швидше **буржуазного поета-індивідуаліста**, ніж пролетарського поета періоду соціалістичної реконструкції:

Провінція! Це ти в тенета

Взяла горіння і екстаз,

Столику тінь свою поету

Кладеш на серце раз-у-раз!

Плямить традицій зпа осуга,

Врочисті пориви дерзань.

(30 стор.)

І далі, торкаючися уже мрії провінційального літератора про столичне літературне оточення:

І часом лиш далекий гомін:
Життя столиці... І дарма!
І знов навколо все знайоме,
І знов провінція сама...
Бросаються крізь білу, до волі,
Крізь хижу провінційну твань—
Там, де оспівані тополі
Чекають соняшних світань.

(31 стор.)

Четвертий і останній відділ—найкращий відділ у книжці. Вірші, що ввійшли до нього—«Два Херсони», «Слобожанщина», «Розмова з героєм»—можна оцінити, як гарні, потрібні речі, що являють собою безперечний інтерес і накреслюють найближчі перспективи творчого зростання Крижанівського (про ці перспективи говорять і формально досить міцно зроблені, цінні ідеологічно вірші—«Рядки петиту», «Порт», «Ровесникам», надруковані в журналі «Молодняк» у другій половині 30 р., після того, як розглядувану збірку було издано до друку). У вірші «Два Херсони» є навіть щоправда трохи механістичне подолання «Провінції»:

Нема провінції, нема!
Над брилами ржавих покрівель
Херсон уранці підійма
Верхи нескінчених будівель.
Вітай, Херсон, добу нову!
Недовгі ще проплинуть роки
І в твоїх жилах попливуть
Електрики високі тони

(33 стор.)

Але Крижанівський іде далі і в «Розмові з героєм» виголошує таке кредо, що перегукується з віршем «Молоднякові»:

Мій друже. Кинуть коло тем
Про вулиці й кімнати,
Коли життя розколоте,
Розмірене—в декади.
Суворість хочу в даль нести
І мужність і пориви
Ненавиджу сантиментальности
Інтимних вечорів (40 стор.)

Докладно ошунятися на формально-стилістичному рівні віршів Крижанівського нема чого. Поет ще дуже молодий, він іноді показує справжній хист володіти словом. Але рівночасно частенько бувають і приклади протилежного характеру:

Над затокою

— тоне синь.

Тоне синь

у часи світань,

Де нерушно стоїть масив

— Березань (12 стор.)

Тут істинна за однаковими шпелестівками з метою інструментовки арте-
била всю строфу **неграмотною**: розуміти, що «масив Березань» лежить «в
часах світань» — **нісенітниця**; розуміти, що «масив Березань» знаходиться
в «сині», що своєю чергою лежить «над затокою» — **ще більша нісенітниця**.
Цей приклад з неграмотною строфою наведений лише для того, щоб ще
раз підкреслити потребу для Крижанівського **уважної праці, вміння на-
зупинятися на досягнутому й перемогати труднощі, що трапляються
на шляху.**

В чому **сенси** і як виявляється різниця між новим і старим побутом?
На це основне питання намагається в тій чи іншій мірі відповісти на
протязі своєї першої книжки віршів — «Земля» поет — «молодняківець»
Дмитро Чепурний¹.

Висвітленню контрастів столітнього і колективізованого побуту
селянства цілком присвячено вірш «Земля», що дав назву всій книжці.
Спочатку молодий поет змальовує (хоч і схематично, але гостро й досить
переконливо) картину **безпорадності, навіть приреченості:**

Виходили в поле,

молилися богу,—

Та жито вродило

мізерне і вбоге

Виходили в поле

і плакали тужно,—

А жито посохло

крутилося вузем.

Находила осінь

та нічого жати

Дівчата забули

і пісню і жарти (23 стор.).

Чи пояснює далі Чепурний це становище, його **соціальні** причини?
Ні, не пояснює, а починає синтезувати вже змальоване, при чому **вперто
підкреслює моменти позасоціальні, що ведуть об'єктивно до затушування**

¹ Ми називаємо «Землю» першою книжкою Чепурного тому, що його
«початківський» збірничок «Комсомольські будні», що вийшов 1929 р.
додає до журналу «Молодий більшовик», був по суті **попереднім—
«передпершим»**. До того ж **найміцніші** речі з «Комсомольських буднів»
ввійшли до «Землі». — Г. Г.

класового характеру причин жадливого стагу біднішого селянства за до-
революційних років:

За шмат землі і за межу
ішов отець на сина.
Щодня над нею чорна жур —
Із вітром голосила.
За шмат землі, за чорний шмат
ішли у бій народи. (25 стор.)

Коли ж молодий поет переходить до змалювання того, що насамперед
характерне для радянського колективізованого побуту селян, то в нього
виходить, хоч і реальне, але **мало переконлива** картина:

Скида земля стару іржу
і буйно квітне маєм.
Життя змело стару межу
І тин дядьки рубають.
А землю чорну та німу
розорюють машини.
Багато смуг, новітніх смуг,
машини вже пошили. (26 стор.)

Відмінно від рядків, присвячених старому селянству, рядки, що сто-
суються нового, **позбавлені емоційності**, що її відсутність не може
замінити ні шаблонне «буйно квітне маєм», ні навіть посилена акцен-
тація революційної ролі машини. Все ж вірш «Земля» можна відзначити
як цікаву спробу молодого поета **діалектично** підійти до надзвичайно
важливого питання, що не обійшлася проте без зривів. Є хиби і в дру-
гому аналогічному вірші, також значному своєю темою — «Білорусь». В
чому полягають хиби на цей раз? В тім, що, не зважаючи на ту ж таки
спробу діалектичного підходу, підходу, що охоплює насамперед всю гли-
бину, у Чепурного проривається **спрощеність**:

Хоч і шумлять старі тополі,
а вже тинє на межах тин,
по всіх краях, де подих волі,
мені різниці не знайти,
Лиш тут одна,
одна різниця,—
у нас на «О»
у них на «А» (13 стор.)

Це цілком зрозуміле в творчості молодого поета невміння чітко воло-
діти діалектичною методою не може все ж примусити нас негативно оці-
нити розглядувану книжку. Ні, в тім то й річ, що загалом «Земля» **пози-
тивний, хоч і не великий літературний факт**, що перац Чепурним є
безперечної перспективи росту. Про ці можливості говорять такі вірші, як—

«Братові» і особливо окремо вміщена в книжці поема Чепурного «Шахтарі», що в ній показується, як **нове перемагає старе** в побуті шахтарів, як соціалістичні методи роботи—соціалістичне змагання та ударництво перемагають елементи особистої користи і розбивають підступи класового ворога.

Вугіль—
це хліб Донбасу,
Вугіль—
це дужа кров,—
щоб наша країна не гасла
й робила нестримний крок.
Збільшити треба працю
її вимага наш час. (35 стор.),—

виголошує автор устами головного персонажа поеми шахтаря-комсомольця Івана Косила. Але збільшенню ефективності праці перешкоджає купка куркульських підсіпівувачів на чолі з Миколою Когтем. Фабула поеми і являє собою історію цілковитої поразки **Миколи Когтя**. Розмисляти тут докладно фабулу шеварто, відзначимо лише, що Черпуну пощастило правильно показати **трудоий ентузіазм** шахтарів, зв'язавши його докупи із здійснюванням широким соціалістичним будівництвом:

У кожного серце горить,
бо там
на землі, на горі,
гучно гудуть поїзди.
Везуть із Донбасу вугіль
за ютні і тисячі верст (44 стор.)

Більш-менш цінна поема «Шахтарі» і своїм формально-стилістичним різном, що в усій книжці «Земля» зовсім не є високим. Рівняючи до більшості віршів Чепурного, в «Шахтарях» **різноманітніша й динамічніша ритміка, менше шаблонних образів та епітетів**. Пояснили це поліпшення можна тим, що молодий автор не раз цілком свідомо йшов слідом за шахтарською **безіменною творчістю**, йшов не тільки тоді, коли цитував стару шахтарську **лісню**—

Не живе шахтёр на світі,
З ночі в ніч іде із кліті (33 стор.).

або **скороговірку**—

Ех ма, моя ма...
Зосталася я сама,
Шахтаря мого нема (34 стор.),—

а й тоді, коли неодноразово **стилізував власний контекст**.

В уже згадуваному вірші «Братові», що є найбільш декларативним твором Чепурного, читавмо ось що:

Ти не згаси у юнім серці
вогонь, що струмачи задрів,—

хай гіршим виром розліється
і спалить всюди сіру швіль.
І будь як я—

завжди без втоми,
(шукай у морі берегів).
Хоч вже й розбиті перепони,

Та будуть ще: зима... свіги (14 стор.)

Те, що радить автор своєму братові, треба звернути до нього самого. б обезперечної поетичні дані, що є в нього, здійснено покищо лише **невеликою мірою**. Твердження Чатурного про те, що він «завжди без втоми», що звучить покищо лише як фігуральне, треба довести впертою, пильною працею.

Г. Гельфандбейн.

ХРОНІКА

ПРИЗОВНИКИ ЛІТЕРАТУРИ НА ПЕРШОМУ ЗЛЬОТІ

Дніпропетровське.

17 і 18 березня в будинку Червоної армії відбувся перший дніпропетровський загальноміський зліт ударників, призованих до літератури. Зліт показав, що гасла партії, профорганізацій та ВУСПП про заклик до літератури знайшли гарячий відгук серед трудящих міста чавуну й сталі. Основне настановлення, що його подержувавсь у своїх роботах зліт, це більшовизація пролетарської літератури, мобілізація всіх літературно-творчих сил дніпропетровського пролетаріату на службу соціалістичному будівництву та опанування техніки літературної творчості, щільно пов'язаної з практикою соціалістичного будівництва.

Одноставність, з якою обговорювали всі бойові питання ударники, широка готовість дніпропетровських письменників і кваліфікованих літературно-викладацьких сил дніпропетровських ВИШ'ів піти назустріч ударникам, а також та велика робота, що її провела до зльоту дніпропетровська філія ВУСПП, є запорука дальших успіхів пролетарського літературного руху на Дніпропетровщині, його більшовизації та творчого й організаційного зміцнення.

Із привітанням зльотові ударників від дніпропетровського партійного комітету та редакції газети «Зоря» виступив т. Біднов.

— Після довгого періоду занепаду літературного руху на Дніпропетровщині ми бачимо велике піднесення його завдяки тому, що до літератури вливаються нові пролетарські кадри творців літературної справи. Хвиля активності робітничої класи, скерована на боротьбу за генеральну лінію партії, за виконання п'ятирічки за 4 роки не могла не позначитись на літературній діяльності культурного фронту. Цю творчу активність треба закріпити. Треба, щоб пролетаріат Дніпропетровщини та вся колгоспна маса району в питаннях літературного руху були на передових позиціях.

Завдання, яке поставив т. Сталін перед виробниками на останній конференції господарських робітників—про опанування техніки, такою ж мірою істотується й ударника, призованого до літератури. В цьому удар-

никам повинні допомогти всі організації. Досі ні МРПС, ні інші організації такої допомоги не подавали. Але без цієї допомоги ударник не зможе стати художником слова. ВУСПШ повинен подбати за те, щоб втягти до своїх лав ще більше ударників з виробництва та організувати їхню творчість на боротьбу за генеральну лінію партії.

Тов. Бронштейн, вітаючи зліт від імені МРПС заявляє, що основною фігурою у нашому соціалістичному будівництві—є ударник. Призов ударників до літератури є один із тих кроків, що робить пролетарська класа на шляху до остаточного збудування соціалізму. Тим то призов ударників до літератури має бути невід'ємною частиною всієї профспілкової діяльності. Проте, профспілки з цим завданням не впорались. Проф. організації повинні активізувати свою участь у літературному житті й стати на чолі великого культурного процесу, що його творить пролетаріят.

Від Дніпропетровської філії ЛОЧАФ'у зліт вітає т. Макаров.

— Деякі товариші заявляють,—каже він,—що тепер писати про Червону армію не варто, бо тематика громадянської війни застаріла, а в сучасному житті Червоної армії немає нічого цікавого. Годі й казати, що такі заяви безглузді. У нас є багато важливих тем, пов'язаних з реконструкцією армії, із зростанням її техніки.

Ми повинні багато працювати над художнім виображенням Червоної армії, щоб сприяти її зміцненню та піднесенню настрою червоноармійців. Ударники-письменники Дніпропетровського (повинні встановити міцне співробітництво у своїй творчості з потужною робітничо-селянською червоною армією.

Із рапортом зльотів виступив представник студентства літфаку Інпрофосу т. Борисов, який заявив про готовість студентів—літфаківців включитись до роботи серед літературно-творчих чутків на виробництвах. Від імені катедри літературнознавства Інституту профосу зліт привітав т. Крутлий.—Мало казати про ударників від літератури, треба також говорити про літературу ударників,—т. Крутлий пропонує мобілізувати найкращі кола літературних сил міста для теоретичної роботи з ударниками, щоб поставити їхню творчість на позицію діалектичного матеріалізму.

Після привітань зліт вислухав доповідь представника Секретаріату ВУСПШ—т. Р. Кушнар'ова-Примера про завдання пролетарської літератури за доби реконструкції.

— Наша доба є не тільки доба реконструкції народного господарства,—каже т. Кушнар'ов-Пример. Вона є в той же час і доба реконструкції ідеологічних надбудов взагалі та літератури зокрема. Це завдання висуває перед пролетарською літературою на Україні питання: чи спроможна вона провести таку реконструкцію.

Тов. Кушнар'ов-Пример наводить генезу організаційних форм пролетарської літератури на Україні від першого маніфесту, що його підписали Хвильовий, Сосюра та Йогансен до організації ВУСПШ показуючи, чому саме розвалювались такі організації, як ГАРТ, ВАПЛІТЕ, авангард та інші. Лише ВУСПШ'ові вдалося консолідувати всі пролетарські літературні сили навколо себе. Пролетарська організація ВУСПШ починала свою роботу так само, як її тепер починають ударники, призовані до літератури. Вона почала з того, що випускала маленькі збірки віршів та оповідань. Це був перший етап. За другий етап було збирання молодих пролетарських сил. Разом з тим були також поставлені питання тематики й художності в літературі.

За етапом збирання сил та боротьбою за робіничу тематику іде етап активної боротьби з дрібнобуржуазною літературою на Україні. ВУСПП перший почав боротьбу з рештками ВАПЛІТ'янців, веде наступ на письменників, згрупованих навколо «Літературного ярмарку» та на ліву формування мистецтва «Нова Генерація». Нарешті ВУСПП перший веде наступ на так звану пролетарську літературу «великих письменників». В основу цієї боротьби ВУСПП поклав марксистсько-ленінський світогляд та лівню комуністичної партії в національному питанні на Україні. І в цій боротьбі ВУСПП дійшов того, що найкращі, ідеологічно витримані сили цих організацій перейшли до ВУСПП'ївських лав.

Цей шлях боротьби, що його пройшла Опілка пролетарських письменників, загартував її і дав можливість поставити питання руба про реконструкцію художньої літератури. Якщо раніш супротивники пролетарської літератури робили зброю свого нападу на неї докази, що, мовляв, пролетарська література не має своїх товстих томів, то творчі успіхи письменників ВУСПП'у за останній час цілком такі «докази» спростовують.

Такі твори, як Кириленка «Кучеряві дні», «Натиск»; Володимир Кузьмича «Крила»; Івана Ле «Міжпліччя»; Юхима Зорі роман «Діно» і т. д. та драматичні твори, як от «Диктатура» та «Кадри» Микитенка, «Невідомі салдати» Первомайського кажуть за те, що пролетарська художня література має тепер не тільки маленькі віршники, а й великі томи. Тим то пролетарська літературна організація ВУСПП може ставити питання про реконструкцію пролетарської літератури.

Що ж визначає ця реконструкція?—Насамперед більшовізацію художньої літератури. Це значить, що організація ВУСПП повинна включитися до бойових темів будівництва соціалізму, повинна жити життям робіничої класи. Більшовізація визначає зробітничення пролетарської літератури через призов ударників до літератури. На Україні призвано до літератури 1200 чол., але ця цифра далеко не точна. Проте й вона досить красномовна. Як же поставилися наші профорганізації до призову? Треба визнати, що вони не вели належної роботи, щоб допомогти ВУСПП'ївським бригадам, які провадили призов, і робітникам призваним до літератури. Недостатню роботу навколо призову провадили й наші видавництва. В цьому треба дійти рішучого злам.

Художня продукція ударників, призваних до літератури, має стати елементом, що бере участь у соціалістичному будівництві. Отже, завдання більшовізації української пролетарської літератури, всіх творчих сил пролетаріату разом з цим повести ще рішучіший наступ проти нестралізму в літературі, проти намагань дрібнобуржуазних письменників відвести літературні процеси від шляхів класової боротьби.

Засобами виконання цих завдань можуть бути лише консолідація всіх сил пролетарської літератури навколо ВУСПП'у та нещадна самокритика нашої роботи. Крім того для сприяння ударникам ВУСПП видаватиме масово-літературний художній журнал «Літературний призов». Надто в цьому журналі повинні показати своє творче обличчя ударники письменники Дніпропетровщини.

Член секретаріату Дніпропетровської філії ВУСПП'у т. Чигирин виступив з доповіддю про призов ударників до літератури та чергові завдання літургії.

Останнім часом величезними темпами зростає пролетарська література Радянського Союзу. Проте, не аважаючи на її величезні досягнення вона ще відстає від бурхливого розвитку промисловості нашої країни,

відстає від темпів доби. Головна причина цього відставання це те, що робітничє ядро в літературі надто мале, через те, що серед письменників мало пролетарів від варстату — творців високих соціалістичних темпів. Отже, щоб ліквідувати це відставання, організації пролетарської літератури РАПП та ВУСПІ, а також органи професійної промисловості оголосили призов ударників до літератури, що відбивають у своїх творах досвід соціалістичного виробництва.

Організація в Дніпропетровському філії ВУСПІ'у якраз збіглася з оголошенням цього призову. За 5 місяців своєї роботи філія організувала 7 творчих гуртків ВУСПІ'у, на найбільших підприємствах Дніпропетровщини, що об'єднали близько 200 ударників. Творчі гуртки ВУСПІ'у розгорнули велику роботу. Найкраще працює на Дніпропетровщині літгурток «Ударник», що має досвід роботи в минулому. Досить активно працюють «Мостовик», на вагоно-ремонтному заводі та на заводі ім. К. Лібкнехта. Гірше справа в літгуртку заводу ім. Дзержинського. Редакція газети «Держинєць» та заводські організації повинні звернути на це увагу.

Треба сказати, що наші низові, заводські цехові профорганізації не підхопили заклику ВЦРПС та ВУРПС'у щодо призову ударників. Тут треба одверто констатувати недооцінювання з їхнього боку літератури, як гострого знаряддя класової боротьби.

Поруч зростання та організаційного зміцнення наших літгуртків ми спостерігаємо також творче зростання. За це кажуть збірки ударників, як от: «Ударна бригада Ляхова» — Л. Онищенко, збірка художніх нарисів Мерзова, поезії «Струмують дні» робітника заводу К. Лібкнехта Івана Степанюка. Безперечно є й хиби в роботі нашої організації. Насамперед нездовільне керівництво гуртків. Члени ВУСПІ'у, прикріплені до гуртків працювали не окрізь. Зовсім бездіяльна була у призові місцева філія «Молодняк».

Які ж завдання стоять на сьогоднішні перед нашими літгуртками? Треба насамперед боротися за здійснення генеральної лінії партії. Гуртки повинні виховувати письменників, критиків і організаторів літературного руху. Проте, виховуючи молодих письменників, в жадному разі не можна допускати їхнього відриву від виробництва. А така загроза є. Разом з тим наші кваліфіковані літературні кадри повинні допомогти гуртківцям опанувати техніку літературної творчості.

З цікавою доповіддю про роботу з робітничим автором виступив від Дніпропетровської філії ДВОУ т. Поляков.

Дніпропетровська філія спрямовує свою роботу на те, щоб якнайширше притягти авторів робітників у видаванні нової книги. Робітничого автора треба притягти не лише в галузі художньої літератури. Нам потрібен новий автор низовик, автор робкор-ударник і в масово-політичній та професійній, а надто в масово-технічній літературі. Цілу низку книжок філія ДВОУ вже видала. У редакційному портфелі є на сьогодні понад 300 рукописів робітників-авторів. Насамперед це активні робкори, які вже виявили себе. Надалі треба так і ставити питання: кожний робкор повинен стати автором. Є ще один шлях до робітничого авторства — це літературно-рецензентські гуртки. З цими гуртками видавництву доведеться мати щільний зв'язок, вводити їх у курсе видавничих планів.

Але цими формами обмежитись не можна. Роботу в галузі робітничого авторства треба поширити. ДВОУ висуває нову форму — робітничу редакційну раду при видавництві. Така рада має складатися з 11, 13 робітників, кращих представників літгуртків, які допомогли б видав-

ництву складати плани в галузях масово-політичної, масово-професійної та масово-технічної літератури. Крім того, один із заходів розвитку робітничого авторства ще конкурси. Такий конкурс на тему—робітник у боротьбі за промфінплян—філія ДВОУ вже оголосила і вже в близько 15 робітничих авторів. Ударники, учасники зльоту, члени партії повинні міцніше зв'язатися з видавництвом, допомагаючи своєю творчою участю в роботі книжкових фабрик.

Дебати, що широко розгорнулись на доповіді т.т. Кушнарєва-Примера, Чипиріна та Цолякова показали зацікавленість ударника до питань літератури, особливо до тих завдань, що стоять перед пролетаріатом в галузі більшовізації пролетарської літератури. Відзначаючи хибні призови в роботі філії ВУСПІУ та літгуртків, а також недостатню увагу до літературного руху з боку професійних організацій, учасники зльоту разом з тим подавали ової пропозиції про поліпшення стану літературної роботи.

Перший загальноміський зліт ухвалив цілу низку практичних пропозицій, оскерованих на закріплення досягнень призову та забезпечення керівництва літгуртків, а також творчого та ідеологічного зростання письменників-ударників. Зліт ухвалив також пропозицію про організацію в Дніпропетровському будинку літератури та журналістики.

В СЕКРЕТАРІАТІ ВУСПІ

«Робоча книга» й «Пам'ятка Ударника».

Всеукраїнський Штаб призову ударника в літературу і Секретаріат та методсектор ВУСПІ остаточно намітили план видання «Робочої книжки ударника» на базі програми для літгуртка, відрукованої в № 6 «Літ Газети». Все видання розраховано на 12 випусків, 8 з них будуть присвячені програмі і решта 4—літературній техніці. В розроблюванні випусків бере участь увесь актив харківської організації ВУСПІ і кафедра літературознавства й критики Українського Ін-ту Марксизму й Ленінізму (УІМІ). Книжку намічено видати двома мовами: україн. і єврейською, великим тиражем. Перші випуски мусять вийти найближчими місяцями.

Кожен з випусків міститиме вибрані місця з критики, історії й теорії літератури і тих соціально-філософських праць Леніна, Маркса, Енгельса, Плеханова, Фріче й ін., які рекомендує програма для літгуртка, але яких часто немає змоги дістати в умовах провінції. Випуски стануть подібною книжкою не тільки для члена робітничого літгуртка—ударника, але й для шкіл, окремих початківців, сільського вчителяства. За допомогою цих випусків «Робочої книги» можна буде проробляти програму літгуртка самостійно.

Кожен з випусків матиме до 3 арк. тексту. Видаватиме книгу державне видавництво «Український Робітник».

Одночасно з «Роб. книжкою» ВУСПІ ухвалив і вже почав спільно складати невелику довідну книжку для робітників-ударників, призначених в літературу. Пам'ятка міститиме програму для літгуртка з методичними вказівками й докладним показником підсобої і художньої літератури, різні відомості про критичні й літературні журнали України, Білоруси, РСФРР, пояснення про авторське право на Україні, адреси редакцій, видавництв, короткі відомості про наукові літературознавчі установи (Інститут Т. Шевченка, кафедру критики й літературознавства при УІМІ тощо) та їхні завдання, мету й роботу. «Пам'ятку» видає вид-во «Український Робітник» великим тиражем.

Загальну редакцію обох книжок ВУСПП доручив т.т. Г. Овчарову (редактор журн. «Критика»), С. Федчишинові (УІМЛ) і Р. Кушнаріву. Примеру.

Важко подати в «Пам'ятці» відомості про літгуртки й врахувати всі критичні зауваження літгуртків до видрукованої в № 6 «Літ. Газ.» програми, редколегія звертається із закликом до всіх літгуртків надіслати спільно до ВУСПП (Харків, Пушкінська 46) відомості про гуртки: де перебуває гурток, скільки має членів, коли заснувався, соц., парт. склад, хто керує, за якою програмою, що саме вже проробив гурток і що намічено надалі, які є зауваження до програми літгуртка й усі побажання щодо «Робочої книги» й «Пам'ятки ударників».

КАМ'ЯНЕЦЬ НА ПОДІЛЛІ

Місцева група ВУСПП, посилена приїздом на працю в район членів ВУСПП т.т. П. Кулика та Л. Понтек, налагодила при газеті «Червоний Кордон» постійну літсторінку, що виходить раз на місяць. Літсторінка новин актуального на сьогодні матеріалу. В них беруть участь кам'янецькі молоді письменники (Ю. Шабленко, Ол. Дністровий, поет В. Р. та ін.). Не щорається літсторінка й передруків, подавши за останні 3 місяці гумореску Юх. Гедзя, вірша Л. Первомайського, М. Терещенка, Юх. Дубкова, підбираючи таким способом художній матеріал до певних кампаній і завдань. Передові статті літсторінки закликають читача виступати з лав ударників—робіткорів і сількорів—колгоспників нові сили в пролетарську українську літературу («За літературу п'ятилітки», «За ленінські кадри»), пояснюючи зміст, завдання й мету призову робіт, ника-ударника й ударника-колгоспника в літературу. В Кам'янці існують літгуртки при Інституті соціального виховання; при Хемінституті, при редакції газети «Червоний Кордон». Нещодавно до Кам'янця приїздив відомий єврейський драматург і критик—член РАПП тов. Вевйорко, що разом із т. І. Куликом організували в клубі будівельників інтернаціональну літер. вечірку. Тов. Вевйорко виступив також у єврейській трудовій школі та взяв участь у поширеній нараді Геакульту. Силами літгуртка при газ. «Червоний Кордон» влаштовано літературні вечірки у Недтехнікумі та в ІНО, присвячені пам'яті перших хоробрих (Чумак, Михайличенко, Блакитний). Члени цього гуртка, тотуючи літсторінку до перевиборів рад, виїздили по матеріал на села. Активно працює літгурток при Ін-ті соцвиху, де за участю членів гуртка видано спеціальне до Ленінського дня число стінгазети, виділено бригади допомогти будинкам колективіста краще влаштувати в себе ленінські вечори; гурток узяв шефство над військорами Н частини і надалі спільно з ними працюватиме. Літгурток Хемінституту взяв участь у перевірці політзнань у студентів, так само зв'язався з літературним початківським молодняком червоноармійської частини. Літгурток газети опрацював пляна роботи й зв'язався з усіма літгуртками Кам'янця, щоб пляново й організовано провадити призов ударників у літературу. Слід побажати активу гуртків сміливіше взятися за цю працю і майбутні літературні сторінки видати з творами ударників, поновивши й зробивши різноманітнішим склад співробітників. Певна річ, що Кам'янецькі літгуртки спроможли б на видання (за допомогою ЛІМ, або ВУСПП'ївського коопер. вид-ва «Гарт»), окремого свого альманаху—збірника.

Чернігівське літературне об'єднання провадить призов ударників в літературу. Майже по всіх підприємствах влаштовано було літературні мітинги з доповідями про призов. На цих мітингах виступали з своїми творами письменники—члени об'єднання. Мітинги проведено на фабриці «Чернігів—Швей», цукерній фабриці, на фабриці взуття, в школі ФЗУ, в клубі будівельників, для спілок: харчосмак, будівельників і дерево-обробників. Мітинги мають відбутися на заводі «Жовтневий Молот», на станції «Чернігів Новий». Всюди організовано робітничі літургії, для керування й допомоги прикріплено до кожного членів літоб'єднання. При редакції «Червоний Стяг» літоб'єднання організувало консультацію для початківців-ударників, колгоспівців і червоноармійців. На запрошення радіо-вузла об'єднання 2 рази на місяць влаштовуватиме літературні радіо-вечірки. Крім, віршів, гумореск передаватиметься літературна хроніка.

Об'єднання затвердило прийом нових членів: Ів. Дубовика з Н-го полку та А. Гольдича—з чоти зв'язку.

Об'єднання випускає в місцевій газеті «Червоний Стяг» літер. сторінку. В останній з 20-ї подано скорочену відозву ВУСП і ВУРПС про призов робітників-ударників в літературу, хроніку роботи об'єднання, кілька гасел (зокрема сторінка нагадала читачам про спілку ЛОЧАФ і її завдання) та вірші М. Куриленка «З поеми про червоноармійця», Ол. Буя «З промови вождя», і А. Кацнельсона «Тривожна вість» (чи не найкращий з усіх видрукованих, на тему про загрозу ОРСР від імперіялістів, творчий ентузіазм трудящих).

ДНІПРЕЛЬСТАН

Літературно-творча група ВУСП на Дніпрельстані з лютого ухвалила на заг. зборах план творчої й літературно-теоретичної роботи. Виробничі заняття провадять щодекади, 2 рази на місяць влаштовують масові літвечірки по бараках і в червоних кутках. Група застосовує в праці соцзмагання й ударництво, залучаючи до роботи найширші кола молоді. Ухвалено скласти масову збірку нарисів про зустрічний план Дніпрельстанівського об'єднаного будівництва. На зборах одногосно ухвалено виключити з своїх лав Мазвича, що крім дезорганізації й брутальної поведінки практикував ще антимарксистську критику. За січень група збільшилась на 7 нових членів і нині налічує 30, крім ще 15 товаришів не членів групи, що проте вельми цікавляться літературою, відвідують збори. На Млиновому виселку організовано літургок, намічено крім того організувати гурток при ВТИШ'ї й на лівому березі.

Накладом вид-ва «Український Робітник» вийшла книжка нарисів члена групи (чл. ВУСП) К. Нарановича під назвою «Електровелетень на Дніпрельстані» (переклад з рос. мови). В газеті «Пролетар Дніпробуду» група веде літсторінку зі статтями (дискусія з Мазвичем, плани праці), оповіданнями («Криця» Б-ка), віршами Яреська (ударник, чл. ВУСП) Б. Зорина та ін. Цю літсторінку група поводить українською.

ДНІПРОПЕТРОВСЬКЕ

Заходами місцевої організації ВУСП організовано новий творчий гурток ВУСП при заліз. деп. ст. Дніпропетровське. Гурток провадить призов робітників-ударників у літературу, викликавши на соцзмагання

літгурток при вагоно-ремонтному заводі. В газ. «Ударник Транспорту» 23 лютого гурток видав першу свою літсторінку. Літгурток «Мостовик» при зав. ім. Молотова опрацьовує збірку нарисів під назвою «У боях за Магнетобуд». Робітник-ударник, член ВУСПП, тов. Марозов здав до друку в ДВОУ книжку художніх нарисів. Цього ж товарища філія ввела до складу Секретаріату, а разом з ним і тов. Харламова (ударник із заводу ім. Петровського).

ЛОЗОВА

Призов ударників в літературу в соціалістичнім секторі провадить тут від імені Співки Пролетарсько-Селянських письменників «Плуг» тов. Алешко. Організовано літературні гуртки в радгоспі «Комуніст», у комуні «ім. Чубаря» та по інших колгоспах. При районній газеті «За соціалістичне життя» організується літературну консультацію для початковців. Намічено видати в газеті літсторінку з творів ударників, призначених в літературу.

Центральна Наукова
БІБЛІОТЕКА при ХДУ
Див. № 170635

ЦЕНТРАЛЬНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА

ПЕРЕДПЛА
ЧУЙТЕ!
ЧИТАЙТЕ!
ПОШИ
РЮЙТЕ!
ЛІТЕРА
ТУРНО
ХУДОЖНІЙ
ТАКРИ
ТИЧНИЙ
ЖУРНАЛ
РІК
ВИДАННЯ
П'ЯТИЙ

Г А Р Т

ОРГАН ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СПІЛКИ ПРОЛЕТАРСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ (В У С П)

РЕДАГУЮТЬ: І. КИРИЛЕНКО, Б. КОВАЛЕНКО,
В. КОРЯК, І. КУЛИК, І. МИКИ-
ТЕНКО, Г. ОВЧАРОВ, С. ЩУПАК

Своєчасно знайомить читача з новими художніми творами пролетарських письменників так України і Радсоюзу, як і за кордоном, містить ґрунтовні статті з теорії літератури, дає критичні розвідки про сучасне українське письменство, розробляє питання стилю доби, подає методичні вказівки для робітників-ударників, призиває

Г А Р Т

них в літературу, друкує їхню творчість, дає багату літературно-мистецьку хроніку та радянську, як і за кордоном. Повинен бути настільним журналом кожного робітника-активіста, комсомольця, культробітника і взагалі кожного, хто хоче бути в курсі справ української пролетарської літератури

ПЕРЕДПЛАТУ здавайте або безпосередньо до головної контори період. та передп. видань Укркиноцентру ДВОУ, Харків. Сергіївський майдан, М.-ковські ряди, № 11 або до міжрайонових контор період. та передп. видань УКЦ ДВОУ по всіх значних містах України, а також до поштових контор і листоншам. Вм. Харкові — вул. Вільної Академії 41, або вишлюйте уповноважених телеф. 66-27.

НА ІРК—6 КРБ., 6 МІС.—3 КРБ. 25 КОП., НА З МІС.—1 КРБ. 75 КОП.
ЦІНА ОКОРЕМОГО ЧИСЛА 75 КОП.
ПЕРЕДПЛАТУ

АДРЕС АРШКІНСЬКА, № 46, ТЕЛ. 57-28
ХАРКІВ, ПУШКІН